

# Plan för att begränsa kostnadsökningar genom effektivisering och prioritering Arbetsmarknads- och socialförvaltningen



Upprättad  
Datum: 2020-05-20  
Version: 2  
Ansvarig: Luisa Hansson  
Förvaltning: Arbets- och socialförvaltning  
Enhet: Ekonomiavdelningen



## Innehållsförteckning

Sammanfattning .....	3
Nämndens ansvar .....	4
Ekonomisk prognos 2020.....	4
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad .....	5
Hemlöshet .....	6
ASN-ramen .....	7

## Sammanfattning

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under de senaste åren redovisat underskott utifrån av kommunfullmäktige tilldelade ramar och har vidtagit en rad åtgärder för att minska kostnaderna.

Samtidigt har antalet orosanmälningar ökat, behovet av insatser bland barn och unga i befolkningen ökat, kostnaderna för ekonomiskt bistånd har ökat (främst på grund av ökad norm och högre boendekostnader) samt kostnaderna för hemlöshet, fram till 2019.

Denna utveckling har inneburit stora utmaningar för nämndens arbete med kostnadsminskningar.

Nämnden är ansvarig för att bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet i balans med den budget som är beslutad av kommunfullmäktige.

Nämnden är för budgetåret 2020 befriat från resultatansvar för ramarna för ekonomiskt bistånd, hemlöshet och statsbidrag till flyktingmottagande men har ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder.

Helårsprognosen per siste april 2020 uppvisar ett prognostiserat underskott för samtliga ramar:

	Resultat, prognos 2020, i tkr
Arbetsmarknad- och socialnämnd	-115 000
Ekonomiskt bistånd	-300 000
Hemlöshet	-15 000
Statsbidrag flyktingar	-4 000
<b>Totalt</b>	<b>-434 000</b>

Prognosen inkluderar effekterna av förvaltningens plan för att begränsa kostnadsökningar under 2020 samt befarade kostnadsökningar till följd av coronapandemin.

Förvaltningen gör bedömningen att verksamheten inte kommer att vara i balans med givna ramar under 2020.

För att begränsa kostnadsökningar framöver har förvaltningen tagit fram en långsiktig plan som bygger på fortsatta effektiviseringar, prioriteringar och omställning av verksamheten. Syftet är att begränsa kostnadsökningarna samtidigt som Malmöborna får det stöd och den hjälp de har rätt till.

Nämnden har löpande informerats om det ekonomiska läget och om förvaltningens beslut om att ta fram en handlingsplan. Nämnden beslutade på ASN i april att uppdra till förvaltningen att återkomma med en plan för att begränsa kostnadsökningen inom nämndens verksamheter i syfte att minimera det befarade underskottet- och på sikt få balans mellan verksamheten och de tilldelade ramarna.

Planen har en positiv inverkan på ramen för ekonomiskt bistånd, hemlöshet samt nämndens ram enligt sammanställningen nedan:

Ram	Långsiktig helårseffekt, tkr
Ekonomiskt bistånd	73 000
Hemlöshet	10 000
ASN ramen	38 500
<b>Totalt</b>	<b>121 500</b>

Planen innebär förändringar i arbetssättet inom flera områden. Planen innefattar också ett förslag om att nämnden beslutar om riktlinjer för ekonomistyrning samt en del förändringar i styrdokument såsom riktlinjer, delegationsordning och attestinstruktion.

Trots föreslagna åtgärder bedömer förvaltningen att balans mellan behov av insatser och tilldelade resurser är svår att uppnå utan ett budgettillskott.

Storleken på den strukturella bristen i nämndens ramar är i allra högsta grad beroende på omvärldsfaktorer såsom konjunktur, migration, ekonomiska transfereringar och samhällsutvecklingen i övrigt. Vid en gynnsam utveckling minskar behov av stödinsatser i staden och därmed även nämndens kostnader och vice versa.

### Nämndens ansvar

Nämnden får varje år tilldelade ramar genom kommunfullmäktiges budgetbeslut. Nämnden är ansvarig för att bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet i balans med beslutad budget. I kommunfullmäktiges budget fattar kommunfullmäktige beslut om riktlinjer för ekonomi:

”I den av kommunfullmäktige fastställda budgeten erhåller nämnden ekonomiska ramar genom ett eller flera kommunbidrag och en investeringsram för sin verksamhet. Dessa ramar är bindande för nämnden och får inte överskridas. Nämnderna har ansvar för att inom tilldelade ramar uppfylla de mål och den lagstiftning som gäller för verksamheten. Verksamheten skall bedrivas inom tilldelade ekonomiska ramar även om detta medför att de i budgeten angivna målen inte helt kan uppnås.”

Och vidare:

”En nämnd kan vara befriad från resultatansvar för delar av sin verksamhet. Detta innebär att nämnden för dessa verksamheter inte är ansvarig för det ekonomiska resultat som uppkommer under året. Nämnden har dock ett ansvar att även inom dessa områden bedriva en väl fungerande och effektiv verksamhet och vidta nödvändiga åtgärder.”

För budgetåret 2020 gäller befrielse från resultatansvar för ramarna för ekonomiskt bistånd, hemlöshet och statsbidrag till flyktingmottagande.

### Ekonomisk prognos 2020

Helårsprognosen per siste april 2020 uppvisar ett prognostiserat underskott för samtliga ramar på drygt -430 miljoner kronor. Det största underskottet hänförs till ekonomiskt bistånd, -300 miljoner.

Vad gäller arbetsmarknads- och socialnämndens ram beror det prognostiserade underskottet främst på höga kostnader för institutionsvård för barn och unga,

insatser för ensamkommande barn och unga. Även vuxenvård och externt inköpt öppenvård genererar underskott.

Förvaltningsledning har gjort en analys av det prognostiserade underskottet och beslutade i början av året att ta fram en plan för att begränsa kostnadsökningarna. De kostnadsminskningar som bedöms kunna realiserars år 2020 finns medräknade i den ekonomiska prognosen.

Vad gäller kostnaderna för utbetalning av ekonomiskt bistånd bedömer förvaltningen att ramen behöver utökas, då det varje månad genereras ett underskott med ca 20 miljoner. Med tanke på konjunkturen, en ökad arbetslöshet bland annat på grund av coronapandemin bedömer förvaltningen att kostnaderna kommer att öka ytterligare. Uppskattad kostnadsökning, beroende på utvecklingen är mellan 50-130 Mkr.

Hemlöshetskostnaderna fortsätter att minska och prognosen beräknas efter april till ett underskott med 15 miljoner för helåret.

## **Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad**

***Ekonomiskt bistånd, budget, utfall och avvikelse 2018–2020 i Mkr***  
(utfall och avvikelse 2020 avser helårsprognos efter april)

År	Budget	Utfall	Avvikelse i förhållande till budget
2018	970,7	1.012,9	-42,2
2019	897,8	1.096,9	-199,1
2020	898,4	1.198,4	-300,0

Arbetsmarknads- och socialnämnden har sedan den bildades 1 maj 2017, haft fokus på att fler Malmöbor ska bli självförsörjande, framför allt genom arbete och/eller studier.

Genom, av nämnden beslutade inriktningen “arbete först” bedrivs ett brukarnära arbete, med fokus på att alla kan med rätt stöd. Nämndens tydliga inriktning, socialtjänstlagens intentioner samt forskning har visat att aktivering är en framgångsrik strategi för att få fler självförsörjande.

Förvaltningen arbetar aktivt med att erbjuda den enskilde möjligheter till parallella, sammanhängande insatser i syfte till att den enskilde gör förflyttningar i riktning mot självförsörjning eller direkt till självförsörjning.

Förvaltningen fortsätter också att arbeta riktat mot arbetsgivare och bristyrken för att fler deltagare ska kunna ta del av parallella insatser som till exempel att kombinera sociala insatser, arbete eller praktik och studier.

Samarbete och samverkan med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är viktig för att fler personer med en lång utbildningsnivå ska gå vidare till vuxenutbildning. Detta fokus kräver också att staden prioriterar vuxenutbildning under kommande år.

Malmö har sedan många år tillbaka en hög andel invånare som uppbär ekonomiskt bistånd och en hög arbetslöshet, trots att antalet arbetstillfällen i staden ökar. Det finns en matchningsproblematik på arbetsmarknaden i Malmö där arbetsgivare har svårt att rekrytera samtidigt som arbetslösheten är hög.

Statistik från arbetsförmedlingen visar att antalet arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden, som har svårare att få jobb, har ökat under de senaste 10 åren. Att Malmö har en stor andel hushåll med ekonomiskt bistånd bidrar till att kostnaderna är och har varit höga.

Utifrån regeringens prognos som presenterades i samband med vårbudgeten och med hänsyn taget till den pågående pandemin, kan arbetslösheten i Malmö överstiga 20 procent i slutet av året om utvecklingen följer tidigare trend i relation till rikets siffror. Regeringen har infört nya regler för a-kassa som innebär att fler arbetslösa kommer att kvalificera sig, därmed kan påverkan på ekonomiskt bistånd av den ökande arbetslösheten blir mindre än den annars skulle ha varit.

#### *Ytterligare åtgärder*

Förvaltningen ökar arbetet med kontroller samt egenkontroller för att förstärka arbetet mot misstänkta bidragsbrott, eliminera risk för felaktiga utbetalningar samt tydliggöra vikten för den enskilde att följa uppgjord planering. Särskilda medarbetare kommer att ha detta som sitt huvuduppdrag.

Åtgärderna kommer att följas upp varje månad som en del av den interna kontrollplanen och effekten kommer att kartläggas. Beräknad helårseffekt beräknas uppgå till 60-65 miljoner kronor för helår.

Förvaltningen genomför också två nya åtgärder kopplade till arbetsmarknadsinsatser: ett nytt koncept för Malmökraften som kommer att arbeta med båda parter i hushållet när en vuxen är aktuell i projektet samt en produktionsökning avseende personer till arbetsmarknadsutbildning/-insatser som ger den enskilde rätt till aktivitetsstöd. Dessa åtgärder ger en helårseffekt på 9-12 miljoner kronor på sikt.

Totalt ger planen för åtgärder avseende ekonomiskt bistånd en effekt på mellan 70 och 75 Mkr per år från 2021 och framåt.

Vilket innebär - allt annat oförändrat – att det saknas ca 150 Mkr inom ramen för ekonomiskt bistånd.

## **Hemlöshet**

### ***Hemlöshet, budget, utfall och avvikelse 2018–2020 i Mkr***

(utfall och avvikelse 2020 avser helårsprognos efter april)

	Budget	Utfall	Avvikelse i förhållande till budget
2018	465,6	582,4	-116,8
2019	451,5	505,8	-54,3
2020	406,2	421,2	-15,0

Enligt Malmö stads hemlöshetskartläggning, minskade hemlösheten i Malmö under 2019 för första gången sedan 2013.

Kommunfullmäktiges budget tydliggör att det krävs samverkan mellan berörda nämnder för att motverka hemlöshet på grund av bostadsbrist.

Förvaltningen fortsätter under 2020 arbetet med att stärka det brukarnära stödet, med ett effektivt användande av boenden i egen regi samt med att följa upp effekterna av nämndens nya vägledning för bistånd till boende.

Förvaltningen kommer också fokusera på att säkerställa att alla boendeplaceringar följer den planering som brukaren har gjort med socialsekreteraren. Syftet är att se till att brukaren får stöd och hjälp för att hitta en egen bostad så snabbt som möjligt.

Kostnaderna för hemlösheten har minskat med ca 13 procent mellan 2018 och 2019 och minskningen av kostnaderna bedöms fortsätta under innevarande år med ca 80 miljoner eller 20 %.

Inom förvaltningens verksamhetsområde boende, tillsyn och service genomförs två åtgärder för att minska externa placeringar för framför allt akuta boendelösningar:

1. Genom omställning av befintliga boenden och ett kraftigt tillskott av boendeplatser på Kirsebergs IP (47 lägenheter) får fler hushåll som har ett akut behov av boende placeras inom förvaltningens egna boenden till betydligt lägre kostnader. Omställningen kommer att öka möjligheten för Malmöbon att få stöd och råd och barnperspektivet beaktas i större omfattning. Detta bedöms ge positiva effekter för både hemlöshetsramen och nämndens egen ram.
2. Utökar den gemensamma bokningscentralen, för boende utan stöd till att även omfatta övertagslägenheter och boende med stöd.

Totalt ger planen för hemlöshetsramen en effekt på cirka 10 miljoner kronor för åren 2021 och framåt och vid fortsatt positiv utveckling och alla andra förutsättningar kvarstår kan denna ram vara i balans på några år sikt.

## ASN-ramen

### *Arbetsmarknad- och socialnämnden, budget, utfall och avvikelse 2018–2020 i Mkr*

(utfall och avvikelse 2020 avser helårsprognos efter april)

	Budget	Utfall	Avvikelse i förhållande till budget
2018	1.570,6	1.665,1	-94,5
2019	1.670,7	1.793,3	-122,6
2020	1.891,1	2.006,1	-115,0

Arbetsmarknads- och socialnämnden har under lång tid haft ett ökat inflöde av ansökningar och framför allt anmälningar som rör barn och unga och utvecklingen fortsätter även under 2020.

Antalet anmälningar ökade med 8 procent mellan 2017 och 2018 och med ytterligare 14 procent året efter. Antalet barn med behov av insatser ökade med sex procent mellan 2017 och 2018 och med sju procent året efter. Under samma period ökade befolkningen i åldrarna 0-18 år bara med två till tre procent per år.

Arbetet med att förstärka tidiga och samordnade insatser som riktar sig till barn och unga, bland annat i samverkan med skolnämnderna, fortsätter. Under året satsas 15 miljoner kronor på barn- och ungdomsvården ur nämndens budget.

Förvaltningens nya organisering underlättar arbetet med styrning och ledning av budgetarbete och uppföljning. Förvaltningen har därmed kunnat avgränsa nämndens befarade underskott till ett antal kostnadsdrivande områden: externa placeringar av såväl barn, familjer och vuxna, merkostnader för ensamkommande barn och unga samt familjevård. Det är både ökade volymer och ökade priser som innebär att effektiviseringar som redan i tidigt skede räknades in i budgeten är svåra att uppnå.

För att kunna genomföra effektiviseringarna krävs en viss satsning i form av både nyinrättade tjänster och införskaffande av lokaler. Förvaltningen ser detta som en nödvändighet för att kunna bryta den negativa trenden med ökade externa placeringar och tillhandahålla vården på plats antingen i det egna boende eller i en av förvaltningens egna institutioner.

#### *Ytterligare åtgärder*

Förvaltningens åtgärder inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att klara uppdraget att öka antalet insatser i egen regi – både öppenvård och dygnsvård – samt ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.

Arbetet som pågår under 2020 innebär att förvaltningen startar upp nya verksamheter och arbetar med nya arbetssätt och insatser. Effekterna för Malmöborna och påverkan på kostnaderna kommer att följas upp innan beslut fattas om huruvida de ska utökas ytterligare.

#### *Utöka antalet insatser i egen regi*

Genom en omorganisering och samordning av befintliga resurser i form av familjeutredare och familjestödjare kommer förvaltningen i större utsträckning att utreda och behandla familjer med behov av stöd i egen regi.

Detta gynnar familjerna som inte behöver lämna sin hemmiljö och innebär också lägre kostnader, då familjeplacering i ett utredningshem kostar i genomsnitt 70 tkr per månad. Om förvaltningen istället använder egna resurser bedöms besparingen blir ca 2 Mkr per år med dagens volymer.



En planerad utökning på Enebacken innebär ett tillskott med 11 platser för familjer och en effektivisering med 3,4 Mkr per år.

Mer intensiva insatser för familjer med yngre barn i egen regi, i syfte att minska antal placeringar. Åtgärden innebär inrättande av ett team med 8 medarbetare som hanterar 48 insatser per år och ger en nettoeffekt på 6,3 Mkr på helårsbasis.

Utökning av öppenvård för målgruppen 13-19 åringar i syfte att minska dyrare, externa placeringar. Åtgärden innebär inrättande av ett team med 20 medarbetare som hanterar ca 150 ärenden per månad och ger en nettoeffekt på 11,5 Mkr på helårsbasis.

Vidare utökas öppenvård för personer med missbruk, för att minska externa placeringar. Beräknad positiv ekonomisk effekt 3,8 Mkr för helår.

#### Effektiviseringar i befintlig verksamhet

Den nya organiseringen i förvaltningen för med sig att resurser i större utsträckning än tidigare kan samutnyttjas och att behov av vissa administrativa kostnader minskar. En genomlysning av receptioner och vaktmästeritjänster kommer att genomföras under året.

Bedömd effektiviseringspotential uppskattas till mellan 3,5 och 4 Mkr per år.

Förvaltningen arbetar även med ett mer effektivt nyttjande av lokaler bland annat genom att noggrant utvärdera alla hyreskontrakt som löper ut innan de förlängs. Ett särskilt projekt pågår i samband med omlokaliseringar av delar av arbetsmarkandsverksamheten.

Sammantaget innebär åtgärderna inom ASN ramen en minskad kostnad på ca 30 Mkr under 2020 och drygt 38 Mkr/år på längre sikt.

Bedömningen är att nämnden saknar 60-70 miljoner kronor i ASN ramen utifrån idag kända fakta.